

แม่ปู

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งนี้กว่าจะได้มา ไม่ใช่ของง่าย “เอกนามกิง” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดแต่พระองค์ แต่เราเป็นชาวพุทธไง เวลาสวดมนต์เห็นไหม เวลาบอกว่าพระพุทธเจ้าเป็นล้านๆ องค์ ล้านๆ องค์ เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “พุทธวิสัย” ท่านรู้ท่านเห็นของท่าน

ทีนี้เวลาเราสวดมนต์ เราว่าเป็นล้านๆ พระองค์ มันเหมือนกับถ้าเรากู้เงิน เราจะนอนใจใจว่าสิ่งนี้เราหาได้ง่าย เพราะของเราเกิดมามีมืออยู่แล้ว เราก็คิดว่าของมัน ใกล้ชิดกับเราจนไม่มีค่า แต่ความจริงมันมีค่ามาก มีค่ามากๆ เลย มีค่ามากๆ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว่าจะตรัสรู้ขึ้นมา “พุทธวิสัย” เห็นไหม เวลาพระโพธิสัตว์สร้างสมบุญญธิการมาขนาดไหน สร้างสมบุญญธิการมา กว่าจะรื้อค้นกว่าจะได้ธรรมะนี้มา ถ้าได้ธรรมะนี้มาเหตุใดถึงได้ธรรมะนี้มาละ

การได้ธรรมะนี้มา จิตใจของคน จิตใจของเราเห็นไหม มันเฉมันใจตลอด สิ่งที่มันเฉมันใจตลอด มันมีข้ออ้างอิงไปทั้งนั้น ทำสิ่งใดมันก็จะอ้างอิงของมันไป แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สิ่งใดที่มันไม่เป็นความจริง ภิกษุตรวจสอบแล้ววางๆ

อาหารดาบศำประกันเลย “มีความรู้เหมือนเรา มีความเห็นเหมือนเรา ให้สอนได้ ให้เป็นศาสดาได้” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เอาๆ เห็นไหม คำว่าไม่เอานี่ พูดถึงว่าจิตใจเป็นสุภาพบุรุษ จิตใจมุ่งสู่ความจริง ถ้ามุ่งสู่ความจริงนะ สิ่งใดที่มันไม่จริง จะปฏิเสธ

แต่ถ้าจิตใจมันเฉไปอย่างพวกเรา มันเฉไป มันจะเอาของมันนะ พอเอาของมัน เห็นใหม่ คุณใช้เวลาคนเดินทาง ถ้าปลีกอยู่ข้างทางมันจะไปถึงปลายทางนั้นได้ไหม นี่ก็เหมือนกัน เราจะประพฤติปฏิบัติกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์เป็นศาสดาของเรา ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาถึงที่สุดแห่งทุกข์ เวลาถึงที่สุดแห่งทุกข์ ถึงที่สุดแห่งความจริง มันแก้ไขกิเลสค้นหาความทะยานอยากไง ถ้าแก้ไขกิเลสค้นหาความทะยานอยากเห็นใหม่ มันไม่เฉไป ไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง

การออกนอกกลุ่มนอกรทาง มันออกไปตามกิเลสค้นหาความทะยานอยาก แต่เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปราบกิเลสในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง มันอยู่ในเส้นทางนั้น เส้นทางเผยแผ่ธรรมมาเห็นใหม่ มันเจริญรุ่งเรืองมาก เจริญรุ่งเรืองเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้เผยแผ่เห็นใหม่

เวลาไปเทศน์บัญญัติวัคคีย์ ไปเทศน์ยสะ “เธอกับเรา ๖๑ องค์ พ้นจากบ่วงที่เป็นโลก และเป็นทิพย์ เธอจงอย่าไปซ้อนทางกัน” นี่เริ่มต้นของการเผยแผ่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ พระอรหันต์ ๖๑ องค์ ทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ที่เผยแผ่นั้นเป็นความจริง ไม่มีจิตใจที่เฉไปเลย จิตใจที่มีคุณธรรม แล้วเป็นผู้วิมุติสุข มีแต่ความจริงแท้ๆ ถ้าความจริงที่เผยแผ่มา มันก็เป็นความจริงแท้ๆ มาเห็นใหม่ แล้วศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก เจริญรุ่งเรืองจนเข้มแข็งไง จนลัทธิอื่นๆ ส่งคนเข้ามาก่อกวนนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ เขาจ้างคนให้มากกล่าวต่อ จ้างคนให้มาทำร้าย จ้างคนมาทั้งนั้น นี่เรื่องของโลกเห็นใหม่

เรื่องของโลก แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดานะ แล้วลูกศิษย์ลูกหา พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ มีฤทธิ์เดชทั้งนั้น มีมหาศาลเลย แต่ทำไมเรื่องของโลกเป็นอย่างนั้นล่ะ อย่างพวกเราเชื่อถือศรัทธา เราคิดจบบ้างเรายังไม่กล้าคิดเลย เราคิดว่าจะทำสิ่งไม่ดี เราก็ไม่กล้าคิด แล้วทำไมคนที่เขาอยู่ในลัทธิศาสนาต่างๆ เขากล้าจ้างคนมากกล่าวต่อ จ้างคนมากกล่าวร้ายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่เราพูดเรื่องของโลกเห็นใหม่ เวลาคนเห็นผิด คนมองในมุมมองผิด เขาก็มีความเห็นผิดไปทั้งนั้น ความเห็นผิดของเขา จิตใจมันเฉไปออกไปเห็นใหม่ เขาเห็นแต่ว่า

คนศรัทธามีคนมาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ลากสักการะของเขาเลื่อมถอยไป พอเลื่อมถอยไป ถึงบางคราวนะ เขาถึงละทิ้งขึ้นมา ปลอมตัวบวชเข้ามาในพุทธศาสนาเพื่อเข้ามาทำลายนะ ถ้าเหตุมันเห็นใหม่มันเฉไฉออกไป ถ้าเฉไฉออกไป มันก็ไม่ใช่ความจริง แต่ถ้าเวลาเป็นความจริงขึ้นมาละ

ในจิตใจของเราเนะ จิตใจของเรามันก็มีค้นหาใช้ใหม่ มีความมุ่งมั่นมีความมานะ เราอยากจะพ้นจากทุกข์นะ เราเกิดมาเรามีวาสนา พอมีวาสนาเห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเกิดมาในพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเป็นศาสดาของเรา เป็นครูเอกของโลก เป็นผู้สั่งสอนเทวดา อินทร์ พรหม ทั้งนั้นนะ สั่งสอนได้หมดเพราะเข้าใจ รู้ถึงว่าจิตไปเกิดในภพใดชาติใด มันมีสถานะของมันนะ วุฒิภาวะของจิตมันมีความรู้มีขอบเขตของมัน แต่เรื่องอริยะสัจไม่มีใครรู้ ถึงจะเกิดเป็นพรหม เกิดเป็นเทวดา เกิดแล้วก็เกิดแล้ว

เทวดา อินทร์ พรหม ก็เหมือนเรานี้แหละ เหมือนเราตรงไหน เหมือนเราตรงส่วยชาติแล้วก็คือส่วยชาติหนึ่ง มันก็รับรู้ในชาตินั้น พรหมก็รับรู้แต่เรื่องของพรหมนะ เทวดาก็รับรู้แต่เรื่องเทวดาของเขา เห็นใหม่ มนุษย์เราก็รับรู้เรื่องของมนุษย์ คู่สัตว์เดรัจฉาน คุณรอกอเวจี เขาก็รับรู้ของเขา ถ้าภพชาติใดแล้วเห็นใหม่ มันถึงระลึกอดีตชาติ ความรู้ ความเห็นต่างๆ มันเป็นคุณวิเศษ

เขาส่วยภพชาติของเขา แต่ถ้าเขามีสติปัญญาของเขา เขาศึกษาของเขา เขาอยากพ้นทุกข์ของเขา เขามาพึ่งเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขามาพึ่งเทศน์ครูบาอาจารย์ของเราเพื่อจะแก้ไขกิเลสตัดต้นความทะยานอยากของเขา ก็เหมือนเรานี้แหละ เราเป็นมนุษย์ เราเกิดมาในพระพุทธศาสนา เราก็อยากจะพ้นจากทุกข์ เราอยากพ้นจากทุกข์เพราะว่าศาสนาของเราบอกว่า “นิพพานคือความสุขอย่างยิ่ง นิพพานคือความสุขอย่างยิ่ง”

เราต้องบ่นกันมาประจำ เราต้องบ่นกันมาจนเรามีศรัทธา มีความเชื่อ เราพยายามชวนชวายของเรา เราเกิดมาพบพุทธศาสนานะ บุญกุศลชั้นหนึ่ง อีกชั้นหนึ่งคือในกึ่งพุทธกาล ครูบาอาจารย์ของเราเห็นใหม่ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านพยายามของท่านนะ

ท่านพยายามของท่าน คนมีกิเลสใช้ใหม่ ผู้ปฏิบัติใหม่ใครไม่มีกิเลส คนเกิดมามีกิเลส
ทั้งนั้น

แต่เวลาคนมีกิเลสขึ้นมา แล้วพยายามจะรื้อค้น พยายามจะแสวงหาความจริงใน
หัวใจ จะแสวงหาความจริงนะ เราเสียดลามาเห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ของเราเสียดลามา
จากฆราวาส เสียดลามาจากการเป็นมนุษย์ เสียดลามาบวชในพุทธศาสนา ด้วยการปฏิบัติ
จุดดกรรมขึ้นมาเป็นพระ เป็นพระขึ้นมา ก็คนนะ มนุษย์ขึ้นมาเป็นพระ เห็นใหม่เป็น
พระนะ “สมมุติสงฆ์” ถ้าสมมุติสงฆ์เราจะเอาความจริงจัง เอามุมนะของเรามากน้อยแค่
ไหน แล้วหลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นท่านไปศึกษากับใคร

นี่ไงเรามีครูบาอาจารย์นะ ครูบาอาจารย์ของเราท่านปราบกิเลสของท่าน จนท่าน
เป็นผู้ที่ตรงต่อธรรม เป็นผู้ซื่อสัตย์สุจริต มีแต่ความเมตตาเราสั่งสอนเรา ครูบาอาจารย์
ของเราท่านปราบกิเลสของท่าน กว่าปราบกิเลสเห็นใหม่ แต่เพราะเรามีกิเลสอยู่ มี
ความทุกข์มากน้อยแค่ไหน ท่านพยายามแสวงหาของท่าน ท่านทำของท่านด้วยบุญญาธิ
การนะ พอบุญญาธิการท่านแสวงหาใช้ใหม่

เราเกิดมาในพุทธศาสนา พุทธศาสนาถือธรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เป็นกติกา เราเกิดมาไม่พบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่
เราเกิดมาในปัจจุบันนี้ เห็นใหม่ เรามีครูมีอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของเราที่ประพฤติ
ปฏิบัติขึ้นมา ประพฤติปฏิบัติด้วยการแก้ไขในหัวใจ ต้องมีการแก้ไขมีการกระทำ จน
จิตใจเข้าสู่สัจจะความจริง อย่างเช่นจิตมันสงบ ก็ให้มันสงบด้วยความเป็นจริง กว่ามันจะ
สงบขึ้นมาได้นะ ถ้ามันสงบขึ้นมาแล้วออกรู้อย่างไร ถ้าคนไม่เคยออกรู่มันจะแก้ไขสิ่งใด
ได้

ถ้ามันแก้ไขสิ่งใดไม่ได้เห็นใหม่ ถ้ามันแก้ไขสิ่งใดได้ เราก็มีกิเลสอยู่แล้ว พอเรามี
กิเลสอยู่แล้ว เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามีคนที่มีสังคมเชื่อถือศรัทธามายอมรับ และมี
ความเห็นกับเรา เราลำบาก ๒ ชั้นนะ ลำบาก ๒ ชั้นเพราะกิเลสของเรานั้นก็มีอยู่แล้ว แล้ว
มีคนมาถือถือเห็นใหม่ นี่สิ่งที่เขาเจอออกนอกทางเขาก็ยังไม่รู้ แต่ครูบาอาจารย์ของเราอยู่
ในทางนะ

คูตี คุณแม่ปูเวลามันเดิน มันเดินของมันนะ แล้วมันสอนคนอื่นให้เดินตรงๆ “เดินเหมือนแม่นะ แม่จะพาเดินตรงๆ” เดี่ยวปูตัวหนึ่งก็พาเดินไปข้างหนึ่ง เดี่ยวปูอีกตัวหนึ่งก็พาเฉไฉไปอีกข้างหนึ่ง แล้วมันก็จะม่แม่ปูมาอย่างนี้มาตลอด ถ้าม่แม่ปูมาอย่างนี้ตลอด แม่ปูมันเดินตรงม่ได้ มันเดินตรงม่ได้เพราะอะไร เพราะมันม่รู้ความจริงของมัน โดยธรรมชาติของปู มันเดินของมัน มันเดินตรงม่ได้หรอก มันเดินตามประสาทของมันเห็นใหม่ แล้วถ้ามันม่มีสติปัญญาของมันนะ มันจะเป็นเหยื่อของนักล่า

ชีวิตทั้งชีวิตเกิดมานะ มันควรจะทำคุณงามความดี มันควรจะแก้ไขของมัน แต่ถ้ามันเป็นแม่ปู แล้วมันประมาทเดินเลื้อย ชีวิตมันอันตรายนะ พอชีวิตอันตราย แต่ด้วยความเข้าใจผิดใจ ด้วยการเกื้อกูลกันมา ด้วยการอยู่ในสังคมกันมา สิ่งนั้นเอามาอ้างอิง สิ่งที่เราเอามาอ้างอิง เห็นใหม่ แล้วเราเกิดมาในพุทธศาสนา ถ้าเราเชื่อตรงชื่อสัตย์กับพุทธศาสนา คูตีเวลาเราศึกษามาเป็นปริยัติ เราศึกษามาแล้วเป็นปริยัติ เราเข้าใจในพุทธศาสนาใหม่ เราก็เข้าใจ ทางวิชาการเราเข้าใจหมด

แต่ความเป็นจริงมันมีใหม่ละ มันมีม่ได้เพราะมันเป็นสุดมยปัญญา จินตมยปัญญาก็คือจินตนาการของเขามา แล้วเกิดภวานามยปัญญาขึ้นมา ครูบาอาจารย์ของเรา ท่านได้แก้ไขของท่าน ท่านเป็นความจริงของท่าน เวลาเป็นความจริงของท่าน คูตีเราทำธุรกิจการค้าหรือทำงานต่างๆ ประสบความสำเร็จ การทำมาจนประสบความสำเร็จ เราต้องอาบเหงื่อต่างน้ำขนาดไหน แล้วเราจะเอาสิ่งที่เราประสบความสำเร็จนี้ไปสอนผู้ที่ฝึกหัดใหม่ มันเป็นความลำบาคพอสมควรใหม่

ครูบาอาจารย์ของเราท่านผ่านการกระทำของท่านมาด้วยความป็นจริง พอด้วยความป็นจริงเห็นใหม่ แม่ปูที่ดัดแปลงมาเป็นสัตว์อาชาไนย สัตย์อาชาไนยมันเลือกอาหารนะ สัตว์อาชาไนยจะม่กินอาหารสุ่มสี่สุ่มห้า คูตีม้าอาชาไนยมันจะกินแต่หญ้าอ่อน มันกินน้ำที่สะอาดบริสุทธิ์เท่านั้น นี่สัตว์อาชาไนยเขามีศักดิ์ศรีของเขา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นครูบาอาจารย์ของเราเป็นสัตว์อาชาไนย! เป็นผู้ม่เกียรดี! เป็นผู้ม่ศักดิ์ศรี! เป็นผู้ที่ไม่เคารพธรรมวินัยตามความเป็นจริง ถ้าตามป็นจริงเห็นใหม่ เพราะประพฤดิปฏิบัติขึ้นมามันถึงได้ทำตามความเป็นจริงอันนั้นขึ้นมา แล้วทำตามความเป็นจริงขึ้นมา มันจะแก้ไขอย่างไร

“สนิมเกิดจากเหล็ก” ถ้าไม่มีเหล็ก สนิมมันจะเกิดจากไหน ถ้าไม่มีเหล็กมันก็ไม่สนิมสิ คูตีด้ามมันเป็นไม้ มันเป็นวัตถุสิ่งต่างๆ มันไม่มีสนิม! แต่ถ้ามันเป็นเหล็ก มันมีสนิมก็คัดกรองมันเห็นไหม ในหัวใจของเราถ้ามีจิตอยู่ที่ไหน มีอวิชชาอยู่ที่ไหน มันมีความคัดกรองในหัวใจ เห็นไหมสิ่งที่มันคัดกรองในหัวใจ สนิมเกิดจากเหล็ก!

แล้วเรามีจิต เรามีอวิชชา มันจะคัดกรองเราไหม ถ้ามันคัดกรองเรามานะ แล้วเราไม่มีวุฒิภาวะ เหล็กมันไม่รู้ตัวมันว่าเป็นเหล็ก เวลาสนิมขึ้น สนิมเกิดขึ้นมาเกราะกรังเลย มันบอกว่าสิ่งนั้นคือความสะอาดบริสุทธิ์ของมัน

นี่ใจคุณแม่ปู แม่ปูถ้าไม่รู้ความเป็นจริงของมัน มันไม่รู้จักสนิม มันไม่รู้จักเหล็ก ไม่รู้จักสิ่งใดๆ เลย แต่มันอ้างตัว มันอ้างตัวว่าเป็นครูบาอาจารย์ไง ถ้ามันอ้างตัวเป็นครูบาอาจารย์ เดี่ยวก็มีแม่ปูตัวหนึ่ง เดี่ยวก็มีแม่ปูอีกตัวหนึ่ง ตัวหนึ่งก็เดินไปทางหนึ่ง ตัวหนึ่งก็เดินไปอีกทางหนึ่ง แล้วเราเป็นผู้ที่ประพฤติกฎปฏิบัติ เราเป็นผู้ที่หาสัจจะความจริง แล้วเป็นผู้ที่อ่อนค้อยในวุฒิภาวะเห็นไหม แม่ปูมันจะชักนำไปไหน มันก็จะตามแม่ปูนั้นไป แล้วถ้าแม่ปูมันพาไปเห็นไหม มันจะไปเจอนักล่าณะ นักล่ามันโฉบมามันเอาปูไปเป็นอาหารนะ อยู่ในทะเลนะ ปลาเต่ามันก็เอาไปกินเป็นอาหารของมันทั้งนั้น

ชีวิตของเราละ คูติวเวลากิเลส คำว่า เราล่าบาก ๒ ชั้น ล่าบาก ๒ ชั้นขึ้นมา การต่อสู้ของเรา ชนะกิเลสของเรา เราก็เป็นความยากล่าบากอันหนึ่ง แล้วความอ่อนค้อยของวุฒิภาวะ ให้แม่ปูมันเดินออกนอกกลุ่มออกทางเฉไฉออกจากธรรมวินัยนี้ไป แล้วเราก็ยังจะเดินตามมันไป.. เดินตามมันไป.. เอาอย่างนั้นหรือ? ถ้าเดินตามมันไปนะ กิเลสไง

สนิมเกิดจากเหล็ก! ถ้าสนิมเกิดจากเหล็กเห็นไหม จิตใจที่มันเกราะกรังไปด้วยกิเลสตัดทอนความทะยานอยาก แต่เพราะความไม่รู้ ถ้าเป็นความไม่รู้นะ มันก็เป็นอันหนึ่ง แต่มันรู้! สิ่งที่อยู่ขึ้นมาแล้วไม่รู้จริง ไม่รู้สัจจะความจริงขึ้นมา มันยอมรับความจริงขึ้นมาไม่ได้ เพราะอะไร เพราะว่าจีหังเสื่อใจ เพราะยกย่องสร้างภาพ พยายามให้สร้างภาพขึ้นมาให้เป็นผู้นำให้ได้ ถ้าสร้างขึ้นมาเป็นผู้นำโดยไม่มีความจริงในหัวใจ มันน่าสงสารนะ เวลาสอนเขาบอกให้เดินตรงๆ นะ แล้วตัวเองเดินอยู่อย่างนั้น

ถ้ามันเป็นอย่างนั้น แล้วเราจะเอาความจริงกัน เราจะเชื่อใคร เวลาครูบาอาจารย์ของเราละ สัตว์อาชาไนยนะ เวลาดำรงชีวิตความเป็นอยู่เห็นไหม ครูบาอาจารย์ของเรา

ท่านสอนเรามา “เก็บเล็กผสมน้อย” หลวงตาท่านบอกว่า หลวงปู่มั่นท่านเป็นพระอะไร หลวงปู่มั่นท่านเป็นพระอรหันต์ หลวงตาท่านอุปัฏฐากหลวงปู่มั่น ท่านบอกเลย “เก็บเล็กผสมน้อย” เพราะเป็นพระอรหันต์ เขาเรียกสติวินัย สติวินัยมันไม่มีอาบัติหрок แต่ด้วยความที่ท่านจะเอาเป็นตัวอย่างนะ

อาบัตินี้ก็คืออาบัติ อาบัตินะ เวลาพวกเราประพฤติปฏิบัติกันอยู่นี้ อาบัติ ๑๐๐ เปอร์เซ็น ๑๐๐ เปอร์เซ็น เพราะอะไร เพราะเราเป็นปุถุชน “ธรรมและวินัยเป็นศาสนาของเรา” เราจะก้าวล่วงไม่ได้ ถ้าก้าวล่วงเห็นใหม่ หลวงตาท่านบอกว่า เขี่ยบหัวองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป แล้วยังแสดงธรรม เขี่ยบหัวองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก้าวล่วงใจ ก้าวล่วงธรรมวินัย เขี่ยบย่าไปๆ แล้วแสดงธรรมๆ มันจะเป็นประโยชน์อะไร

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราเห็นใหม่ คุณติเวลาหลวงตาท่านบอกว่า “หลวงปู่มั่นท่านเก็บเล็กผสมน้อย ท่านพยายามของท่าน” อย่างเช่นหลวงตาก็เหมือนกัน หลวงตาท่านอายุ ๕๐ กว่า ท่านฉันในบาตรมาตลอด ท่านไม่เคยฉันที่กุฎิเลย ท่านจะเจ็บไข้ได้ป่วยอย่างไรท่านก็ไม่เคย

พระเราบางองค์นะ บอกว่า “ไม่บิณฑบาตเป็นวัตร ไม่อะไร..” คนอายุระดับนั้นเดินเองไม่ได้ เวลาออกมาฉันต้องนั่งรถออกมาเห็นใหม่ ต้องประคองนั่งประคองลุกอยู่อย่างนั้น แต่ท่านก็ยังฉันในบาตรให้เราเป็นตัวอย่าง นี่ครูบาอาจารย์ของเราเห็นใหม่ ท่านเป็นแบบอย่างของเรา นี่สัตว์อาชาไนย มีศักดิ์ศรีมีเกียรติ แล้วมีความรู้จริง ถ้ามีความรู้จริง เราจะเอาอะไรเป็นตัวอย่าง เราจะเอาแม่ปูเป็นตัวอย่างใช่ไหม “เดินตรงๆ เดินตรงๆ” เดินตรงๆ อย่างนั้นหรือ

มันสะดวกสบายนะ แม่ปูเห็นใหม่ คุณติมันวิ่งเล่นของมัน มันถึงเวลาผสมพันธุ์ของมัน อดก้ามกัน ก้ามใครใหญ่กว่า เวลามันชูก้าม มันจะผสมพันธุ์ เวลาผสมพันธุ์แล้วมันออกมา มันก็เป็นเผ่าพันธุ์ของมัน แล้วเราจะเอาอย่างนั้นหรือ ถ้าเราจะเอาอย่างนั้นเห็นใหม่ เพราะเรามีกิเลสอยู่แล้ว กิเลสในใจมันต้องการความมั่งง่ายอยู่แล้ว เรื่องของกิเลสคือความมั่งมากอยากใหญ่ มั่งได้อยากใหญ่ ตัณหาความทะยานอยาก เรื่องกิเลสอยู่แล้ว!

แล้วสังคมชูกำม พอมันชูกำมกัน เราก็ว่าชูกำมมันมีความสุข เพราะมันไม่ได้แก๊กิเลส ชูกำมมันไม่ต้องตั้งสติ ชูกำมมันไม่ต้องทำสมาธิ ชูกำมมันไม่ต้องใช้ปัญญา ชูกำมมันไม่ต้องทำอะไรๆ เลย มันก็จะไปชูกำมกันเห็นใหม่ พอไปชูกำมกัน.. มันเป็นอะไรละ

เพราะกิเลสเรามีนะ เราต้องเลือกแล้ว เราต้องเลือกว่า เราจะยึดมั่นในครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นอาชาไนย ท่านทำเป็นตัวอย่างของท่านไว้นะ แม้แต่ลวงวิชราขนาดนั้น ท่านก็ยังฉันทในบาตรเป็นตัวอย่างให้เราเห็น ท่านทำทุกอย่างอยู่ในกรอบไว้ให้เราเห็น แม้แต่ออกมาช่วยโลก ท่านก็ยังพยายามดูแลพวกเรากันอยู่

นี่ครูบาอาจารย์ที่เป็นสัจจะความจริง แต่ไอ้พวกแม่ปูนะอย่าไปยุ่งกับมัน! เพราะกิเลสนะ เรามาเพื่อชำระกิเลส เราต้องการความจริง เราต้องการทำความมั่นคงของหัวใจของเรา ฉะนั้นเราต้องมีปัญญา ถ้าคนมีปัญญาเห็นใหม่ มีศรัทธามีความเชื่อในศาสนาอยู่แล้ว พอมีปัญญาขึ้นมาเราแยกแยะ

น้ำที่สะอาดบริสุทธิ์ น้ำที่มีออกซิเจน น้ำที่ปลามันอยู่ของมันได้ เราจะรู้ของเรา น้ำเสีย น้ำมีสารพิษ ปลามันอยู่ไม่ได้ เห็นใหม่ เราเข้าไปอยู่ที่ไหนก็แล้วแต่ มีแหล่งน้ำมีอะไร แต่มันเจ็บบสนิพคปคคิต มันต้องให้เราสังเกตได้แล้ว ถ้าเราเข้าไปในป่าในเขา ในแหล่งน้ำ มันต้องปลามีสัตว์น้ำ อยู่ในป่ามันต้องมันนก มันต้องมีแมลงต่างๆ ถ้ามันไม่มีเลย มันน่าสงสัยนะ

จิตใจของเรา เราจะทำความสงบของเรา นี่กาลามสูตร ถ้าเราพยายามทำความสงบของเราขึ้นมา มันมีความอึดอัดขัดข้อง มันมีการต่อต้าน อันนี้เป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าเราจะเชื่อแม่ปูนะ แม่ปูบอกว่า ไม่ต้องทำอะไรเลย ชูกำมอย่างเดียว พอชูกำมอย่างเดียวมันชูกำมทำไมกัน มันชูกำมอวดเพศตรงข้าม! มันชูกำมเพื่อจะผสมพันธุ์! มันไม่ใช่ชูกำมเพื่อจะฆ่ากิเลส!

แล้วกิเลสในหัวใจเรามันมีใช่ใหม่ เราไปเจอสภาวะแบบนั้น มันเป็นเรื่องการส่งเสริมกิเลส มันเป็นเรื่องค้นหาความทะยานอยาก แต่พยายามปิดบังกันไว้ ปิดบังมันไว้แล้วสังคมเป็นอย่างนั้น นี่สังคมแม่ปู ถ้าเราเป็นสังคมแม่ปู เราเจอครูบาอาจารย์ที่เป็นแม่ปูอย่างนี้ แล้วเราจะชำระกิเลสได้ใหม่ เราถึงบอกว่า “เราทุกข์ ๒ ชั้นใจ”

ชั้นหนึ่งคือกิเลสของเรามันต่อต้านอยู่แล้ว พลังงานนี้มันกดคั้นในหัวใจเราอยู่แล้ว แล้วเราไปเจตังคมอย่างนั้น แล้วเราเชื่ออย่างนั้น ฉะนั้นเราต้องเอาสติปัญญาของเราตรวจสอบพิสูจน์ มันเป็นเรื่องใหม่ ป้าเขาลำธารไม่มีสิ่งมีชีวิตเลย มันเป็นไปได้หรืออก มันผิดปกติแล้ว ฉะนั้นจะให้มันถูกต้องเห็นใหม่ การกระทำของเรา คุณ ธรรม รู้สึก คนมี คนเป็น ไม่ใช่คนตาย! หลวงตาท่านพูดนะ “โง่อย่างกับหมาตาย!”

โง่อย่างกับหมาตาย ก็หมามันตายมันไม่ความรู้สึก โง่อย่างกับหมาตาย เขาทำอะไรก็เชื่อ เชื่อได้อย่างไร โง่อย่างกับหมาตาย! ถึงมันจะเป็นหมาก็หมามีชีวิต มันยังหิวอาหารของมัน หิวน้ำขึ้นมา มันต้องวิ่งหาอาหารมันกิน ไม่ใช่หมาตาย หมาตายมันนอนเฉื่อยเฉื่อย เราต้องไม่เชื่อ! เราต้องไม่เชื่อสิ่งใดๆ เลย กาลามสูตรไม่ให้เชื่อสิ่งใดทั้งสิ้น เห็นใหม่ ถ้าเราไม่เชื่ออย่างนั้นป้า เราไม่ใช่หมาตาย ถึงเป็นหมาก็หมามีชีวิต หมามีชีวิต มันยังรู้จักหิวโหยของมัน มันยังรู้จักหลบแดดหลบฝนเข้าหาที่ร่ม เห็นใหม่มันยังเลือกของมันเป็น

แล้วเราละ เราเป็นมนุษย์ประเสริฐนะ แล้วเราบวชเป็นพระด้วย เป็นพระผู้ประเสริฐ พระแปลว่าผู้ประเสริฐ แล้วจิตใจมันประเสริฐจริงไหมล่ะ ถ้ามันประเสริฐจริง มันจะไม่ชุก้ามัน ไม่ใช่ปู เขาเป็นแม่ปู เราจะเป็ลูกปู ถ้าเราไม่เป็ลูกปูเห็นใหม่ เราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส เราเป็นลูกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราต้องเชื่อมันในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ข้อวัตรปฏิบัติเห็นใหม่ รูดังควัตร ๑๓ บวชมาในญัตติจตุตถกรรมเห็นใหม่ ให้ รุกขมูลเสนาสนัง บวชมาแล้วยินคืออยู่ป่าอยู่เขาตลอดชีวิตเกิด เรายินดีของเรา เราแก้ไขของเรา ใครจะยกหูชูหางจะชุก้าอย่างไร สังคมแม่ปู ถ้าจะเลือกอย่างนั้นเห็นใหม่ เราทรยศกับชีวิตของเรา เราไม่จริงจังกับชีวิตของเรา ถ้าเราจริงจังกับชีวิตของเราเห็นใหม่ เราต้องยอมรับความจริง เราจะไม่ทรยศกับชีวิตของเรา ถ้าไม่ทรยศกับชีวิตของเรา เราต้องเชื่อธรรมเชื่อวินัย

ถ้าเชื่อธรรมเชื่อวินัยเห็นใหม่ ย้อนกลับมาดูครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นอาชาไนย ถ้าครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นอาชาไนย ท่านแนะนำท่านเป็นผู้นำของเราเห็นใหม่ ท่านแนะนำเรารู้ หลวงปู่เสาร์ท่านพาทำอะไร ท่านพาทำอะไรสิ่งนั้นประเสริฐ เพราะว่า

ท่านทำของท่านมาด้วยข้อเท็จจริงในหัวใจของท่าน ท่านทำของท่านขึ้นมาเห็นใหม่ แล้วเราทำตาม มีแต่ความลำบากลำบากไปหมดเลย ลำบากที ลำบากเพราะว่ามันจะพ้นจากทุกข์

การแก้ไขกิเลสเป็นเรื่องที่ลำบากสาหัสสาครรจ์นัก งานของโลกเขา เขายังหาหนทางอื่นต่างน้ำกันขนาดนั้น ยังต้องอาศัยตลาด อาศัยความสมดุล อาศัยอำนาจวาสนา เขาถึงประสบความสำเร็จ เขาถึงเอาตัวรอดของเขาได้ เราจะพ้นจากกิเลสจะพ้นจากทุกข์ มันมีคุณค่ามากกว่ากันเยอะมาก เยอะตรงไหน เวลาเกิดตายๆ เด็กบางคนเกิดมาไม่รู้เรื่อง ผดุงครรภ์เขาต้องตบนะ ตบกันให้ร้อง ร้องขึ้นมาถึงจะรู้สึกว่ามีชีวิตนี้มาแล้ว

เห็นใหม่ เวลาการเกิดและการตาย มาแต่ละรอบแต่ละคราว พอเกิดมาแล้วชีวิตนี้ก็มีชีวิตหนึ่ง แล้วก็ยังต้องให้กิเลสมันกัดกร่อนในหัวใจ เวลามัน โศก เวลามัน เศร้า เวลามัน เบียดเบียนหัวใจเห็นใหม่ หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสรื่นเริง แต่ในหัวใจมันเศร้าหมอง ทุกข์ยากของมัน ชีวิตมันเป็นอย่างนั้น

โลกเกิดมาเป็นมนุษย์เห็นใหม่ ตาหนึ่ง ถ้าเราอยู่กับโลกเราก็อยู่กับเขา แต่อีกตาหนึ่งเห็นใหม่ เราต้องหาทางออกของเรา เราหาทางออกของเราเห็นใหม่ หลวงปู่ตื่นท่านพูดไว้ “ไม่ใช่หายใจทิ้งเปล่าๆ การหายใจเพื่อดำรงชีวิต” อาหารอันละเอียดคือออกซิเจน เราต้องหายใจมาเพื่อดำรงชีวิตของเราเห็นใหม่ การหายใจเพื่อดำรงชีวิต เราก็มีจิต มีความรับรู้สึกเห็นใหม่ พร้อมกับลมหายใจ พร้อมกับกำหนดพุทโธให้สติปัญญามันเกิดขึ้น ถ้าสติปัญญามันเกิดขึ้น มันสลัดสังเวทกับชีวิต มันสลัดสังเวทนะ มันมีแต่เรื่องของสังคัม เรื่องของสาธารณะ เรื่องของเราไม่มีเลย มีแต่ข่าวคนอื่น มีแต่ความกระทบกระทั่งจากสังคัมบีบคั้นมาทั้งนั้นเลย

ความเป็นจริงของเรา เราก็เป็นสังคัมๆ หนึ่ง แต่ถ้าเราอยู่ในสังคมนั้น เราเลือกมีความระลึกในสังคมนั้น เราก็เป็นส่วนหนึ่งในสังคมนั้น มันก็หมุ่นอยู่อย่างนั้น แต่พอเรากำหนดลมหายใจ พอเรากำหนดพุทโธ พอมีสติปัญญาขึ้นมาเห็นใหม่ มันสลัด มันสะท้อนใจกับชีวิต ถ้ามันสะท้อนใจกับชีวิตเห็นใหม่ มันมีสติปัญญาขึ้นมา พอมันคิดถึงเรื่องชีวิตนะ มันเศร้า.. มรณานุสติ คิดถึงความตาย มันเศร้ามันสลัดนะ

เกิดมาทำไม แล้วเกิดมานี่เกิดมาซ้ำซาก ซ้ำซากจริงๆ เพราะจิตมันเคยเกิดเคยตาย มาทั้งนั้น ถ้าจิตไม่เคยเกิดเคยตาย จิตนิสัยของเราจะไม่แตกต่างกัน เราเกิดมาด้วยกัน เกิดมาจากพ่อแม่เดียวกัน เราเกิดมาต่างๆ มันต้องเหมือนกันสิ ทำไมเกิดจากพ่อแม่เดียวกัน เกิดจากตระกูลเดียวกัน ทำไมจิตนิสัยมันไม่เหมือนกัน เห็นไหม การเกิดและการตาย พันธุกรรมของจิตมันแต่งมาแต่ละบุคคลมันไม่เหมือนกัน พ่อไม่เหมือนกัน พ่อมาเกิด เกิดซ้ำเกิดซาก ชีวิตนี้มันคืออะไร เกิดมาทำไม

ถ้ามีสติมีปัญหาเห็นไหม มันสลัดใจนะ พอมันสลัดใจ งาน มันก็ทำด้วยความเป็นหน้าที่ที่ทำงานเพื่อดำรงชีวิต แล้วมันมาคิดถึงชีวิต มันคิดได้เพราะเหตุใด “สนิมเกิดจากเหล็ก” ถ้ามันเป็นเรื่องของกิเลสตัณหาความทะยานอยาก สนิมมันจะพอกพูนเหล็ก จนเป็นสนิมเกราะกรังไปจนไม่รู้สิ่งใดเลย นี่คือการมรรณทางโลก นี่คือการรู้สึกนึกคิด นี่คือการเป็นไปของโลก คือสัญชาตญาณที่มันรู้สึกนึกคิดของมัน

แต่พอเรากำหนดลมหายใจพุทโธๆ พร้อมสติปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิเห็นไหม มันจะเริ่มขัดเกลา สนิมนั้นมันเป็นสิ่งที่เกิดจากเหล็ก แต่มันไม่มีประโยชน์อะไร มันกัดกร่อนทำให้เหล็กนี้เสียหายไป สัญญาอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ในหัวใจของโลกมันหลอกลวง มันทำให้ชีวิตนี้เฟลิดเฟลีน มันทำให้เรารื่นเริงกับชีวิต มีความสุข เกิดมามีความสุข โอ้โฮ มีอนาคตยาวไกล นี่ส่งออกแล้วนะ นี่มันตื่นตื่นกับสถานะที่เป็นสาธารณะ โลกเขาบอกว่า “หัวโขน” คนเราสวมหัวโขนกัน ใส่หน้ากากเข้าหากัน นี่ก็คือหัวโขน นี่ก็คือหน้ากาก นี่ก็คือสถานะทางสังคมไง เราก็คิดกันไป นี่ไง สนิมเกิดจากเหล็ก!

แต่พอเรามีสติปัญญาของเราขึ้นมา กำหนดลมหายใจ มีปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมา มันจะขัดเกลาๆ ถ้าเหล็กมันไม่มีสนิม มันขัดเกลาจนเหล็กนั้นเป็นประโยชน์นะ คุณ เขาก่อสร้างบ้านเรือนเขาใช้เหล็กทั้งนั้น เขาจะทำโครงสร้างต่างๆ เขาก็ใช้เหล็กก็เพื่อประโยชน์ของเขา

ชีวิตของเรา ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา มันสลัดนะ มันสลัดมันสังเวช พอมันสลัดมันสังเวชขึ้นมา ปัญญามันเกิดมันลึกซึ้ง แล้วถ้าเกิดปัญญาอย่างนี้ขึ้นมา ใครจะต้องสอนล่ะ เห็นไหม บัจฉิตัง ตันทิฏฐิโก พุทธศาสนาสอนให้เอาชนะตนเอง แล้วตนเอง

สามารถชนะได้ สามารถทำให้เข้มแข็งขึ้นมาได้ ถ้าเราสามารถเข้มแข็งได้ ถ้าเราทำได้ ด้วยเหตุด้วยผลอย่างนี้นะ ด้วยเหตุด้วยผลที่ทำอย่างนี้ เราจะรู้ได้เลยว่า อันไหนเป็นแม่ปู อันไหนเป็นสัตว์อาชานิย

ถ้าเป็นแม่ปู มันไม่เดินอยู่บนธรรมวินัยแน่นอน แม่ปูมันครอบธรรมและวินัยนี้ไป มันเอาแต่ความสะดวกสบายของมัน มันเอาแต่ความหน้าด้าน เอาแต่ความพอใจของมันเท่านั้นนะ นั่นพวกแม่ปู แต่ถ้ามันเป็นสัตว์อาชานิยตามครูบาอาจารย์ของท่าน ทำเป็นแบบอย่างของท่านมาให้เราดู เราก็มองไปด้วยความลำบากใจใหม่

ครูบาอาจารย์ของเราเห็นใหม่ อายุเกือบร้อย ยังต้องมาฉันในบาตรอยู่นี้ ยังมาจับบาตรดูบาตรอยู่นี้ เราว่าสิ่งนี้มันเป็นความไม่สบายเลย มันเป็นความไม่พอใจทั้งนั้น การไม่พอใจเห็นใหม่ ไม่พอใจคือกิเลสมันไม่พอใจ ถ้ากิเลสไม่พอใจนะ แต่ท่านมีความสุขของท่าน เพราะอะไร เพราะท่านไม่ใช่แม่ปูที่ครอบธรรมและวินัยนี้ไป เหยียบย่ำไปเห็นใหม่ ท่านเคารพบูชาของท่าน

แต่เพราะท่านชราภาพ เห็นใหม่มันเป็นเรื่องสุควิสัย จะทำให้เหมือนกับตอนที่ท่านยังหนุ่มน้อยอยู่มันเป็นไปไม่ได้ แต่ก็กลัวคลายของสัตว์อาชานิย มันก็มีประโยชน์กับเราเห็นใหม่ พอดีของเราสงบขึ้นมา มันรู้มันเห็นของมัน แต่ถ้าจิตของเราไม่มีความสงบร่มเย็นขึ้นมาเลย เพราะความสงบเห็นใหม่ โดยธรรมชาติของกิเลส มันจับคันในหัวใจอยู่แล้ว แต่พอดีมันสงบขึ้นมา มันรู้ไง มันรู้มันเห็นเพราะอะไร เพราะมีสติปัญญา มีคำบริกรรม มีอานาปานสติ มีมรณานุสติ อนุสติ ๑๐ มันมีพร้อมของมัน

นี่คืออะไร? นี่คือกรรมฐานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง! องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ คูสิโลกเขา ระดับของท่าน ท่าน ศील ภาวนา ระดับของท่าน เขาทำท่านเขาก็มีความสุข เขามีความร่มเย็นของเขา เขาพอใจของเขา เขาพอใจในบุญกุศลเกิดในวิภักดิ์ของเขา นั่นคือจิตใจที่เขาพอใจของเขา เวลาคนที่มีความวาสนาขึ้นมาเห็นใหม่ คนที่แก่เฒ่าขึ้นมา ต้องหาที่พึ่งขึ้นมา เขาก็ระดับของศีล ไปจำศีลอยู่วัดอยู่วาเห็นใหม่ ระดับของเรา ระดับของผู้ที่ภาวนา เวลามันภาวนาของมัน มันมีการกระทำของมันขึ้นมา มันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาในหัวใจ

ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาในหัวใจขึ้นมา มันมีของมันขึ้นมา มันเข้มแข็งขึ้นมา ถ้าเข้มแข็งขึ้นมา การกระทำมันเกิดขึ้น ถ้าการกระทำมันเกิดขึ้นเห็นใหม่ นี่เอาชนะตนเอง การเอาชนะตนเองมันต้องมีวิฤทธิภาวะ เวลาเราใช้ปัญญาของเราแยกแยะของเรา เราเห็นถูก เห็นผิดนะ พอเห็นถูกเห็นผิด

ถ้าไม่มีปัญญา มันสวมแว่น ใส่หน้ากาก แล้วก็ออกไปตามแต่โลกเขา แล้วก็กิเลส มันเป็นแบบนั้น เวลาเราบอกว่าเราทุกข์ ๒ ชั้น ทุกข์หนึ่งคือทุกข์ในกิเลสของเรา มันต้องการแสวงหาสิ่งที่สะดวกสบายแบบนั้นอยู่แล้ว แล้วมันมีสังคมชุก้าม แม่ปูมันชุก้าม กัน เดี่ยวก็เบี่ยงซ้าย เดี่ยวก็เบี่ยงขวา เพราะแม่ปูมันมีเยอะไง เดี่ยวแม่ปูตัวนั้นก็มาชักที หนึ่ง เดี่ยวแม่ปูตัวใหม่ก็มาอีกแล้ว เพราะสังคมเราเป็นสังคมอย่างนี้ สังคมเรานะ พุทธ ศาสนา ๒,๐๐๐ กว่าปี แล้วมันยังมีวัฒนธรรมของสังคมเรา

สังคมเห็นใหม่ ในธรรมวินัยนะ เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางธรรมวินัยไว้เห็นใหม่ ให้ภิกษุออกบิณฑบาตเป็นวัตร ให้ภุคหัตถ์ได้ทำบุญกุศล องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บริษัท ๔ วางหลักเกณฑ์ไว้ ให้เราเป็นเครื่องดำเนินใจ เรา เป็นพุทธบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นเจ้าของศาสนา

ถ้าเจ้าของศาสนาเห็นใหม่ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้ องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้เป็นเจ้าของศาสนา แล้วพุทธบริษัท ๔ ไม่มีสิ่งใดคิด ไม่คิดมือมาเลย มันสมกับเราเป็นเจ้าของศาสนาใหม่ละ

แล้วเวลาเจ้าของศาสนาเห็นใหม่ ในทุกสังคมมีทั้งคนดีและคนชั่วปนกันไป แล้ว ถ้าเกิดมีแม่ปูเข้ามา แล้วเกิดอ้างอิงในพุทธศาสนา เราก็จะตามไป เพราะเราไม่มีหลักมี เกณฑ์เราตามไป เราตามไปเพราะอะไร เพราะเราไปเชื่อถือสถานะทางสังคมของเขา สถานะทางสังคมมันมาจากไหน มันก็มาจากการกล่าวปากต่อปากส่งเสริมกันขึ้นมา มัน เป็นความจริงใหม่ละ มันเป็นความจริงใหม่

มันไม่เป็นความจริงเห็นใหม่ คุณติ ในโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ สรรเสริญนินทามันมีของมัน แต่ความจริงละ ความจริงอยู่ที่การกระทำ แล้วถ้าเรามี สติปัญญาของเรา มีสติขึ้นมาแล้วเราเปรียบเทียบของเรา ปฏิบัติของเราขึ้นมา มันเริ่ม

แยกแยะ แล้วเราจะเข้าสู่สังคมไหน เราจะเอาจริง หรือจะเอาปลอม เราจะเอาสัตว์
อาชานินย หรือเราจะเอาแม่ปู

ถ้าเราเลือกของเรานะ คำว่าเลือกของเรานั้นอยู่ที่วาสนา บางคนนะ บางคนหรือว่า
บางจิตดวงจิต รู้ว่าผิด แต่ทนสิ่งเร้าในใจไม่ได้ พอทนสิ่งเร้าในใจไม่ได้ ผิดก็ยอมรับว่าผิด
แล้วก็ผิดไปเรื่อยๆ แต่ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมาจะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
บอกว่า “สิ่งใดทำแล้วเสียใจภายหลัง สิ่งนั้นไม่ดีเลย” สิ่งนั้นไม่ดีเลย แต่ทำไมเราทนไม่
ไหวล่ะ เพราะขาดการฝึกฝน จิตใจมันไม่เข้มแข็งเห็นไหม

ฉะนั้นถ้าเราจะฝึกฝนของเรา เราจะบอกว่า ที่นั่นเขาเป็นแม่ปู เขาชูก้ามกัน แต่
ทำไมคนมันเยอะล่ะ สังคมไทยพูดกันอย่างนั้นนะ “คนไปเยอะ คนเชื่อถือศรัทธากัน
มาก” แล้วคนไปเยอะนี้หลวงท่านสอนไว้ว่า “คนโง่หรือคนฉลาดมากกว่า” ถ้าคนโง่เป็น
ล้านๆ หลายๆ ล้าน เขาชมเชยก็ไม่ควรฟัง แต่ถ้าคนฉลาด แม้แต่คนเดียวเขาพูดมีเหตุมีผล
สิ่งนั้นเราต้องฟัง แล้วเราจะไปอ้างว่าคนเยอะๆ คนโง่หรือคนฉลาดมันเยอะล่ะ

นี่ไง ถ้าเราคิดได้นะ มันจะเยอะมันจะน้อยไม่สำคัญ สำคัญว่ามันมีเหตุมีผลจริง
หรือเปล่า แล้วเวลาเราทำขึ้นมาเห็นไหม คุณสิ แม้แต่จิตใจนะ ถ้าเริ่มมีหลักมีเกณฑ์นะ มี
ความรู้แล้ว มีความรู้เพราะสิ่งเร้า ก็ลดตัดหาความทะยานอยากในใจทุกคนมันมีอยู่ แล้ว
เราทำทานก็เพื่อให้จิตใจมันเปิดกว้าง แล้วพอมันมีศีลขึ้นมา จิตใจเริ่มกลับมาเป็นปกติใช้
ไหม แล้วเวลาเรากำหนดบริกรรม ลมหายใจเข้าออก พุทโธ มรณานุสติ อนุสติ ๑๐ ต่างๆ
นี่ จิตใจมันเริ่มได้พัฒนาของมัน มันรู้มันเห็นแล้ว

รู้เห็นที่ไหน เวลาจิตมันเริ่มมีหลักมีเกณฑ์มันเริ่มสงบ พอปัญญามันเกิดนะ
ปัญญามันเกิดมันแตกต่างกัน ถ้าภาวนามยปัญญามันเกิดมันแตกต่างกัน แตกต่างเห็นไหม ความ
แตกต่างกัน ปัจจัยตั้ง สันติภูริโก สันติภูริโกมันสอนใจเรา พอมันสอนใจเรา เราจะรู้เลยว่า
ถูก-ผิด ถูก-ผิดเพราะเราทำมาตั้งนาน เราชูก้ามกับเขามาตลอด แล้วมันเป็นจริงไหม มัน
ไม่เคยจริงเลย แต่พอเรามาทำมันเป็นความทุกข์

ความทุกข์ความลำบากความกังวลต่างเพราะอะไร เพราะเราเดินป่านะ เดินป่าคูสิ
ในแหล่งน้ำ มันมีตะเข้ มีสัตว์ร้าย ถ้าเราผิดพลาดนะ ชีวิตเราเห็นไหม นักล่ามันเอาไปกิน

เลย แล้วเราเข้าป่าเข้าเขาไป ถ้าเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ของเราจะหลงป่า ถ้าเราหลงป่าเราจะไปไหนได้

แต่นี้เราจะชำระป่าในหัวใจของเราเห็นไหม เรามีสติของเรา เราดูแลของเรา ตัดป่าทำลายป่า แต่ต้นไม้ไม่ได้ตัดเลย ตัดป่า ป่าคือความรกชฎุ ป่าคือกิเลสตัดหาความทะยานอยาก สิ่งที่มันอ้างอิง สิ่งที่มันโน้มน้ำหนักนะ ตั้งสติไว้ พิจารณาๆ ไป

เราเองจะเป็นบุคคลที่มีคุณค่า เราจะมีคุณค่าขึ้นมา เราจะมีคุณค่าที่ไหน คุณค่าที่มันรื่นเริง มันอาจหาญ มันกระหึ่มขี้มข่องในใจ เพราะอะไร เพราะ “รสของธรรมชาติซึ่งรสทั้งปวง” พอจิตมันเริ่มสงบ จิตใจที่มันมีหลักมีเกณฑ์นะ ครูบาอาจารย์ของเราเห็นไหม ท่านอยู่ของท่านองค์เดียว ใครจะมีเป็นหมื่นเป็นล้านเป็นแสน ท่านไม่สนใจเลย ไม่สนใจเพราะอะไร เพราะท่านบอกว่า จิตใจของท่านเป็นธรรม จิตใจพวกนั้นเป็นจี! ท่านบอกเป็นจีเราอย่าไปเชี่ยมัน เราอย่าไปยุ่งกับมัน เพราะยิ่งเชี่ยยิ่งเหม็น ยิ่งเชี่ยยิ่งยุ่งเห็นไหม

ฉะนั้นถ้าเรารักษาของเรา เรารักษาของเราเพราะอะไร เพราะเราก็เคยเป็นจีมาก่อน จีโลก จีโครธ จีหลง ในใจเรามีมาอยู่แล้ว แล้วจีโลก จีโครธ จีหลง มันเชื่อคนง่าย มันโดนเขาจูงง่าย มันไปกับเขาง่าย ถ้ามันไปกับเขาง่ายมันก็โดนเขาชักนำมา แต่เพราะด้วยสติปัญญาของเรา ด้วยความที่มีมุนานะของเรา ด้วยการกำหนดลมหายใจ ด้วยการภาวนาของเรา จิตใจมันเริ่มมีหลักมีเกณฑ์เห็นไหม พอมันมีหลักมีเกณฑ์มันจะเป็นธรรม มันไม่เป็นจี! จียังไปเชี่ยมันก็ยังมีกลิ่น มันก็ยังส่งกลิ่นรุนแรงไป เพราะสังคมอย่างนั้น

แต่แมลงวันมันชอบ กลิ่นอย่างนั้น โอ้โฮ หึ่งๆ โอ้โฮ คนหลายๆ ก็มันตอมกันเต็มไปหมด! แต่เวลาเป็นธรรมขึ้นมา แมลงวันไม่ชอบ แมลงวันไม่ชอบ แต่ธรรมะชอบ เพราะธรรมะของเรา การกระทำของเรามันเป็นความถูกต้องดีงาม เรายื่นเริงอาจหาญของเรา อยู่องค์เดียวอยู่คนเดียว เราไม่ไปกับเขา เพราะการไปกับเขาเห็นไหม เราถึงบอกว่า ความทุกข์ ๒ ชั้น ทุกข์หนึ่งคือกิเลสของเรา กิเลสเรามีอยู่แล้ว แล้วเรายังเชื่อถือศรัทธาเรายังมองแต่สภาพภายนอก เพราะเราไม่มีจุดยืน แต่ถ้าเริ่มภาวนามีหลัก

ไม่มีจุดยืนนะ พอมีจุดยืนของเรานะ เราจะหาที่วิเวก สัปปายะ ๔ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ ถ้าหมู่คณะเป็นสัปปายะนะ เรา

จะเกือกกูลกัน เห็นไหม ครูบาอาจารย์นะ ท่านเป็นห่วงเป็นใยว่าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ช่วงท้ายๆ ของหลวงตานั้นะ พระองค์ไหนอดอาหาร ท่านจะตัดอาหารใส่ถ้วยเล็กๆ แล้วให้พระเอาไปให้ ให้พอเป็นกำลังใจ เพราะอะไร เพราะท่านเคยประพฤติปฏิบัติมา มันทุกข์ มันยาก

เวลาอดอาหารนะ เวลาเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา มันเหนื่อย มันล้า มันทุกข์มันยากไปหมด แต่ท่านเป็นสัตว์อาชาไนย ท่านก็ทำของท่านมา เวลาท่านอดอาหารอยู่ในป่านั้น ท่านบอกว่า “อย่าว่าแต่มีเลย เอาน้ำตาลเอาน้ำอ้อยมาถ้ำรูปมันยังไม่มีให้ถ่ายเลย” อดก็คืออด! เวลาทำแล้วมันไม่มีสิ่งใดเลย เผลออยู่กับความจริงทั้งหมด เพราะท่านเผชิญกับความจริงมา ท่านถึงได้ความจริงของท่านมา

แล้วคนที่เผชิญความจริงมา คูอย่างเรา ประกอบสัมมาอาชีวะมา มันทุกข์ยากไหม มันทุกข์ยากมาก แล้วลูกหลานเราต้องประกอบสัมมาอาชีวะ เราสงสารไหม เราอยากจะอำนวยความสะดวกกับเขาทั้งนั้น แต่ถ้าเขาไม่มีประสบการณ์ของเขา เขาไม่มีหน้าที่การงานของเขา เขาจะเข้มแข็งขึ้นมาไม่ได้! แต่ก็เป็นอย่าง

นี่ครูบาอาจารย์เราเห็นไหม ท่านตัดใส่ถ้วยเล็กถ้วยน้อยนะ เอาไปให้คนนั้น เอาไปให้คนโน้น ให้เป็นกำลังใจเห็นไหม เพราะอะไร เพราะท่านทุกข์ยากของท่านมา ท่านรู้! พอทุกข์ยากของท่านมา เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา พอเราทุกข์ยากมา เราก็น้อยเนื้อต่ำใจ แต่มันจะน้อยเนื้อต่ำใจขนาดไหน เราก็ดูต้องเข้มแข็งของเรา เราก็ดูต้องทำของขึ้นมา ถ้าเราทำขึ้นมาได้ มันเป็นศาสนทายาทเห็นไหม

พอจิตมันสงบขึ้นมา จิตสงบจิตร่มเย็นขึ้นมา มันรู้ตัวรู้ชั่ว ถ้ารู้ตัวรู้ชั่วขึ้นมา แล้วถ้าจิตมันออกใช้ปัญญาณะ ออกพิจารณานะ มันยังเห็น ขณะที่จิตเวลามันสงบนะ เวลาเกิดปัญญาขึ้นมาเขาเรียก เกิดธรรม ธรรมเกิด

ธรรมเกิดหมายถึงว่า มันมีความรู้ความเห็นที่สะท้อนใจ เวลามันสงบขึ้นมาแล้ว มันคิดสิ่งใดแล้ว มันก็จะน้ำตาไหล พอพูดสิ่งใดแล้วมันก็จะสะท้อนหัวใจ นี่การปฏิบัติเขาเรียกว่า “ธรรมสังเวช” เกิดสภาวะธรรม แล้วเกิดความสังเวช มันเกิดธรรมสังเวช สังเวชในชีวิต สังเวชในความเป็นไป มันสะท้อนใจมากเลยนะ

แต่ถ้าจิตใจมันเสื่อม ใจสั่งเวชๆ นี่หายหมด มันจะไปชูก้ามกับเขา ฉะนั้น เราถึงต้องมีสติปัญญาของเรา พอมันสั่งเวชขึ้นมา เราพยายามทำให้มันละเอียดขึ้น ทำให้มันมีความชำนาญมากขึ้น พอมันมีความชำนาญมากขึ้น จากที่มีกรรมสั่งเวชเห็นใหม่ เพราะมันสั่งเวชในชีวิต สั่งเวชในความเป็นอยู่ สั่งเวชในเรื่องโลก

ทำไมคนนั้นไม่ปฏิบัติ ทำไมคนนั้นไม่ภาวนาเหมือนเรา เวลามันสั่งเวชนะ แหมมันคิดเมตตาการุณไปทั่วโลกเลย เวลาจิตใจมันเสื่อมนะ มันเอาหัวชนฝาเลย ทุกข์มากๆ เห็นใหม่ การปฏิบัติมันมีเจริญแล้วเสื่อม

แหล่งน้ำในป่ามีแมลง มีสัตว์ร้าย มีนกล่า มีอะไรต่างๆ ในหัวใจของเรามันก็เป็นในหัวใจเห็นใหม่ เขาบอก อารมณ์หนึ่งก็ชาติหนึ่ง ความรู้สึกหนึ่งก็ชาติหนึ่ง เวลาความเกิดดับชาติหนึ่ง ความคิดร้อยแปดพันเก้ามันเกิดดับๆ ในหัวใจ นี่มันเป็นการพิสูจน์ใจ เราถึงต้องมีสติปัญญา ต้องคู่ความจริง ความจริงหมายถึงว่า สิ่งที่เป็นป่าเป็นเขาเป็นแหล่งน้ำ เราต้องปราบให้มันราบเรียบให้ได้ ให้เป็นพื้นที่ทำการเพาะปลูกเพื่อประโยชน์แก่ลูกกับเรา

จิตใจของเรา ถ้าเวลามันดีขึ้นมาเห็นใหม่ อยู่ป่าอยู่เขามันก็มีอาหารเหมือนกัน มันก็ทำได้ทั้งนั้น แต่มันเป็นโลกียปัญญา มันเป็นเรื่องโลก มันเป็นเรื่องสิ่งที่เราจะพ้นไปจากวิญญูณีไม่ได้ สิ่งที่เป็นวิญญูณี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เป็นศาสดาของเรา เป็นบุรุษอาชาไนย เป็นสัตว์อาชาไนย เป็นครูบาอาจารย์ เป็นศาสดาเอกของโลก

ผ่านพ้นนี้ไป เราจะต้องมีสติปัญญาของเรา สิ่งที่อยู่ในป่าในเขา มันก็เก็บกิน มันก็ดำรงชีวิตได้ทั้งนั้น การดำรงชีวิตนี้ ดำรงชีวิตในวิญญูณี แต่เราจะต้องทำความสงบของใจให้มากขึ้น เพราะพอจิตสงบมันเห็นสิ่งใด มันเกิดปัญญานะ มันเกิดความเศร้าใจ เกิดความสังเวชต่างๆ สิ่งนี้มันเป็นการยืนยันว่า ความคิดของโลก โลกียปัญญาเป็นอย่างหนึ่ง ความคิดของธรรม ถ้าธรรมมีความสงบพร้อมเย็น มันมีอารมณ์ความรู้สึกไปอย่างหนึ่ง มันถึงมีโลกุตตรปัญญา กับโลกียปัญญา

ฉะนั้นพอมันเกิดโลกุตตรปัญญา ปัญญาที่เป็นการเปิดทางให้หัวใจมันก้าวเดินออกจากโลก ออกจากโลก ออกจากวิญญูณี ถ้าออกจากโลกออกจากวิญญูณี เราทำความ

สงบของใจบ่อยครั้งเข้า แม้แต่สังเวชเพื่อจะให้เราไม่กำลัง สังเวชเพื่อจะให้เราไม่สติปัญญา สังเวชเพื่อจะให้เราดำรงฝ่าพินธุ ดำรงศากยบุตรพุทธชิวโรสในหัวใจของเรา

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” เวลาสติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรมเกิดขึ้นมา เราพยายามฝึกฝนของเราขึ้นมาเห็นใหม่ จนจิตใจมันเกิดสภาวะธรรมสังเวช เห็นเงาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาจิตมันสงบแล้ว สงบแล้วพยายามของเรา เจริญแล้วก็เสื่อม เสื่อมแล้วก็เจริญ เป็นเรื่องปกติของการปฏิบัติ

เรื่องปกตินะ คุณ ร่างกายของเรา เดี่ยวก็เจ็บไข้ได้ป่วย รักษาหายแล้วก็หาย มันก็มีป่วยมีไข้เป็นธรรมดาของธาตุขันธ์ จิตใจของเรามันก็มีเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ บอกว่าทำสมาธิแล้วมันจะไม่เสื่อมเลย พอทำสมาธิแล้วมันจะเป็นเหมือนเพชรนิลจินดา มันจะไม่มีการบอบสลายเลย นั่นมันเป็นการปรารถนาให้มันเป็นอย่างนั้น แต่ข้อเท็จจริงมันไม่เป็นหรอก

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” สมาธิจะเกิดขึ้นมาเพราะมีสติ มีคำบริกรรม มีสิ่งที่ว่าเราฝึกฝนขึ้นมา พอมันเป็นความร่มเย็นเป็นสุขขึ้นมา ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ สมาธิมันก็มีขั้นตอนของมัน ลึกซึ้ง หยาบ ละเอียด แตกต่างกัน แล้วเราทำความเข้าใจสงบของเราบ่อยครั้งเข้า มีสติปัญญารักษาของเราเห็นใหม่ มีสติปัญญารักษาของเรา ทุกข์ใหม่? ทุกข์ ลำบากใหม่? ลำบาก แต่พอใจจะทำ เพราะมันมีเหตุมีผลเห็นใหม่

งานอันนี้เป็นงานอริยทรัพย์ งานอันนี้เป็นทรัพย์ภายใน งานนี้เป็นสิ่งที่จิตใจนี้มันจะรุ่งเรือง รุ่งเรืองจนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอาจารย์ของเทวดา อินทร์ พรหม จิตใจเห็นใหม่ เทวดา อินทร์ พรหม เขามาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เทศน์ตรงนี้ เทศน์อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

แล้วเวลาฝึกฝนอย่างนี้เราทำอะไรอยู่ เราธรรมะอยู่เห็นใหม่ เราฝึกงานอยู่ เราทำงานของเราขึ้นมาอยู่ แล้วทำงานนี้ขึ้นมา ที่เขาถามๆ เขาก็ถามตรงนี้! ถามที่มันเป็นอยู่นี้ แล้วถ้ามันไม่เป็นเห็นใหม่ มันก็เป็นแม่ปู แม่ปูมันก็พร้อมธรรมวินัยไป เขียบอย่าไปท้าว! แล้วถ้าใครเดินตามไป.. เสียโอกาส เสียความเกิดชาติหนึ่ง

แต่ถ้าเราเชื่อครูบาอาจารย์เราที่เป็นอาชาไนย ทุกข์น่าดูเลยล่ะ แต่ทุกข์ก็เต็มใจนะ ถ้าเราเต็มใจของเรา เราทำของเรา เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ เราพยายามของเรา มันเป็นที่อำนาจวาสนาของคนหนึ่ง เป็นที่เข่าขวัญปัญญา เป็นที่ปฏิภาณ ถ้าปฏิภาณของเราใช้ใหม่ ทำไมมันถอยกรูดๆ ขนาดนี้ จิตที่มันถอยกรูดๆ ขนาดนี้มันกระทบสิ่งใดมา มันถอยกรูดๆ ขนาดนี้

แต่เมื่อก่อนจิตที่มันมันคง มันดึงามขึ้นมา มันเพราะมีเหตุใดส่งเสริมมันขึ้นมา ถ้าเหตุที่ส่งเสริมเราขึ้นมาเห็นใหม่ เราพยายามทำเหตุนั้น “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” สมาธิเกิดจากการกระทำ ปัญญาเกิดจากการฝึกฝน ถ้าไม่มีการฝึก ไม่มีการกระทำ คุณติ สัตว์อาชาไนยเห็นใหม่ ฝึกมา ทำมา จนเป็นสัตว์อาชาไนย เราก็เหมือนกัน เราเป็นขี้ทุคกุดถึงเราเป็นคนไม่มีอำนาจวาสนา แต่เราก็ขยันหมั่นเพียร เก็บหอมรอมริบ ต่อสู้ด้วยความขยันของเรา คนเขาเก็บเงินเก็บทอง เงินทองเขายังฝากธนาคารยังพอกพูนขึ้นมานะ

เราฝึกสติฝึกปัญญา เราฝึกของเรา เวลาเราทำธุรกิจแข่งขันกับเขา เขาต้องมีการตลาด เขาต้องมีการซื้อการขาย การแลกการเปลี่ยนมันถึงจะเป็นประโยชน์ขึ้นมา ใ้อภาวนาของเรา อยู่โคนไม้อยู่คนเดียว สติกับจิตมันมีแนวของมันอยู่อย่างนี้ คนขยันก็ขยันคนเดียว ลำบากคนเดียว ทุกข์คนเดียว สุขคนเดียว อยู่อย่างนี้ สู้บากบั่นของมันไป บากบั่นในหัวใจของเรา ส่งเสริมให้จิตใจเรามั่นคงขึ้นมา ทำขึ้นไป พอจิตสงบ ดีขึ้น “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” ถ้าเหตุมันสมควรแก่เหตุนะ

ถ้าเหตุมันไม่สมควรเพราะเราต้องการ มีแรงปรารถนาขึ้นมามันก็จับปลัดจับพลู มันก็อึดติถกถกานุโยค กามสุขัลลิกานุโยคเห็นใหม่ ตกไปข้างใดข้างหนึ่ง มันก็มีการตกมีการผิดพลาดเป็นธรรมดา แล้วมันชัณฐิมาปฏิบัติทาลงปรี๊ด ลงสงบเลย นี่มันชัณฐิมาเห็นใหม่ ลงสู่สัจธรรมๆ

มันเป็นเพราะเหตุใด เราต้องหมั่นสังเกต ครูบาอาจารย์ท่านสอนประจำนะ การปฏิบัติเราต้องฉลาด ต้องสังเกต ต้องดูแลของเรา เราสังเกตเราดูแลของเรา เราปฏิบัติของเราขึ้นมาให้เป็นประโยชน์กับเรา พอมันเป็นประโยชน์ขึ้นมาเห็นใหม่ สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์ ประโยชน์กับใคร ถ้ามันเป็นประโยชน์กับเรา การเอาชนะตนเอง ถ้าเอาชนะ

ตนเองเห็นใหม่ จิตใจของเรามันมีกิเลสอยู่ มันต้องการความสะดวก มันต้องการความสบาย มันต้องการให้คนยอมรับไง

การเป็นแม่ปู แม่ปูต้องมีการยอมรับ แล้วก็ต้องการชักนำไปให้สังคมนั้นยอมรับกัน แต่ในการประพฤติปฏิบัติ บังคับตั้ง สันติทวิโก ธรรมะยอมรับ ความเป็นจริงมันเป็นสังขาร ความเป็นจริงในหัวใจ สิ่งนี้สังขาร มันเกิดขึ้นมา มันถึงเป็นบั้งจัดตั้งเป็นสันติทวิโกอันนี้รับ

ถ้าธรรมะรับนะ เวลาเราพิจารณาพอจิตสงบแล้ว ออกฝึกเห็นใหม่ ทำความสงบของใจ ใจมันสงบขึ้นมา มันมีหลักมีเกณฑ์แล้ว ออกพิจารณา ออกฝึกหัดใช้ปัญญา สมาธิก็เกิดจากการฝึกฝน ปัญญาที่เกิดจากการฝึกฝน ไม่มีการฝึกฝน ไม่มีการกระทำ มันจะมีปัญญามาจากไหน ถ้าให้มันเกิดมันก็เป็นปัญญา ปัญญาเห็นใหม่ คุณติ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจำได้หมด

จำได้หมด รู้หมดทุกข้อทุกกระทง สอนอย่างไร แต่ชำระกิเลสไม่ได้ สงสัย รื้อค้นแล้วรื้อค้นอีก ท่องจำจนชินปากชินหูชินอะไรต่างๆ แก่ไขอะไรไม่ได้ แต่พอจิตมันสงบเข้าไปเห็นใหม่ พอจิตมันสงบเข้าไป แม้แต่ชีวิตมันก็เริ่มสังเวช เกิดธรรมสังเวชสะเทือนใจ น้ำหูน้ำตาไหลพราก แต่พอพิจารณาไปเห็นใหม่ พอสติปัญญามันละเอียดขึ้น พอมันจับกาย จับเวทนา จับจิต จับธรรมขึ้นมา แล้วพิจารณาของมัน พอพิจารณาของมันด้วยปัญญา ด้วยการแยกแยะ ด้วยการค้นคว้า ค้นคว้าเห็นใหม่

เวลาความสุขจากสงบของใจเกิดจากธรรมสังเวช กับเวลาใช้ปัญญาใคร่ครวญเห็นใหม่ เราใช้คำบริกรรมกับสติเห็นใหม่ คำบริกรรมสติแล้วใช้ปัญญาอบรมสมาธิเนะมันเป็นผลสมณะ คือมันปล่อยวางให้จิตเข้ามาเป็นอิสรภาพ “สนิมเกิดจากเหล็ก” ขัดเหล็กให้สะอาด ขัดเหล็กให้แวววาว ขัดเหล็กนี้ไว้พร้อมจะประกอบให้เป็นสัมมาอาชีวะ ทำสิ่งใดก็ได้ แต่ยังไม่เป็น ..

แต่พอใช้ปัญญาขึ้นมา พอจิตมันสงบขึ้นมา แล้วมันจับกาย เวทนา จิต ธรรม มันเริ่มประกอบเห็นใหม่ เหล็กที่แวววาว เหล็กที่สัมมาสมาธิ เหล็กที่มันคง กับเราคำนวณแล้วเราแก้ไข แล้วเราประกอบเป็นโครงสร้างขึ้นมา กับเหล็กที่แวววาวกับโครงสร้างต่างกันใหม่ มันก็ต่างกัน สมาธิมันก็คือสมาธิ สมาธิคือความสงบระมเย็น มันก็มีความสุข

อันหนึ่ง มันเกิดจากคำปริกรรม แต่พอมันใช้ปัญญาขึ้นไปมันเป็นมรรค พอมันเป็นมรรคขึ้นมา งานชอบ เพียรชอบ แล้วงานชอบใหม่ งานชอบชอบเรื่องอะไร พิจารณาเรื่องอะไร พิจารณาให้กิเลสมันเติบโตขึ้นมา หรือพิจารณาฆ่ากิเลส พิจารณาเพื่ออะไร ถ้าจิตมันไม่มีสมาธิเห็นใหม่ ยิ่งพิจารณาขึ้นมากิเลสมันก็ยิ่งฟู

ยิ่งพิจารณาขึ้นมาเท่าไร มันก็ยิ่งพิจารณาว่า “ฉันเป็นพระอรหันต์ ๕๐๐ คนแล้ว ฉันจะเป็นแม่ปูตัวใหญ่ ฉันจะเป็นปลากระเบน” นั่นมันไปเรื่อยเรื่อย! เพราะอะไร เพราะขาดสติยับยั้ง ขาดความเป็นจริงเห็นใหม่ เรามีสติปัญญา ถ้ามันออกนอกกลุ่มนอกทาง เราก็ปล่อยทิ้ง วาง กลับมาทำทำความสงบของใจ ถ้าใจมันมีความสงบร่มเย็นใจใหม่ พอใจมันสงบเวลาความรู้สึกลึกซึ้งคิด มันก็ธรรมสังเวช

พอใจมันสงบ ถ้าใช้เป็น ถ้าออกฐ์ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม สติปัญญา ๔ เห็นใหม่ เราบอกว่า สติปัญญา ๔ ที่ทำๆ กับอยู่นั้น สติปัญญา ๔ ความคิดมันปลอมทั้งนั้น

“สติปัญญา ๔ ปฏิบัติแบบสติปัญญา ๔” แต่การปฏิบัติแบบพระป่าเห็นใหม่ ต้องทำความสงบของใจ พอใจมันสงบเห็นใหม่ ตัวใจตัวนี้มันเป็นผู้ออกประพฤติปฏิบัติ ตัวใจตัวนี้เห็นใหม่ สติปัญญา ๔ เกิดเพราะอะไร เพราะปฏิสนธิจิต เพราะอะไร เพราะชีวิตคือใจ ชีวิตคือปฏิสนธิจิต ชีวิตคือไออุ่น ชีวิตคือตัวพลังงาน แล้วเกิดความคิด ความรู้สึกอะไรต่างๆ

ขั้น ๕ เห็นใหม่ “ขั้น ๕ ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ขั้น ๕” เอาขั้น ๕ ไปคิดไปพิจารณามันก็เป็นเรื่องโลกทั้งนั้น พอสงบขึ้นมาทีสงบขึ้นมาทีสงบเข้ามาสู่จิต เวลาที่สติปัญญาขึ้นมาเราใช้อะไร ก็ใช้ขั้น ๕ เพราะขั้น ๕ นี้เป็นสถานะของมนุษย์ มนุษย์มีธาตุ ๔ และขั้น ๕

“ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ ทุกข์ไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์” ถ้าขั้น ๕ เป็นเรา ขั้น ๕ เป็นทุกข์อยู่นี่ไง เพราะขั้น ๕ เป็นเรา ขั้น ๕ เป็นทุกข์อยู่ ความคิดเป็นเรา เราเป็นความคิด พอความคิดเป็นเรา พอเราคิดออกไปมันก็หลุดกระซาก ลากใจออกไป พอเราพิจารณาของเรา เราปล่อยขึ้นมา “รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร” ขั้น ๕ มันก็ปล่อยเข้ามา พอปล่อยเข้ามาสู่จิต พอสู่จิต

จิตก็มีกำลังของมันขึ้นมา เวลาออกใช้พิจารณา พิจารณาเพราะพ้อมีกำลัง มีสัมมาสมาธิ คือมีตัวจิต เห็นใหม่ ชีวิตนี้คืออะไร ชีวิตนี้คือพลังงานคือตัวจิต

แล้วเวลาพิจารณาขึ้นมา ก็พิจารณาเพื่อมาทำความเข้าใจจิตนี้ไง เพื่อจิตได้สำนึก สักกายทิฎฐิ ความเห็นผิด เห็นผิดในเรื่องสรรพสิ่งว่าเป็นเรา สรรพสิ่งก็เป็นเราไปหมด ความคิดนี้เป็นเรา ยังมีปัญญา ปัญญาเป็นเราใหญ่เลย เพราะปัญญาที่ไปฆ่ากิเลส เพราะเป็นเรา มีเราเห็นใหม่ คุณิ เราพูดถึงสังคม

ถ้าสังคม เราเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาสังคม มันก็เป็นปัญหาของสังคมอยู่อย่างนั้น แต่ถ้าเราแยกตัวออกมา เราจะเห็นว่าสังคมเกิดปัญหาอะไร แล้วเราเห็นปัญหานั้น เราจะแก้ไขอย่างไร จิต ถ้ามันเป็นส่วนหนึ่งเห็นใหม่ ชั้น ๕ เป็นเรา เราก็คือเป็นชั้น ๕ ทุกอย่างเป็นเราหมดเลย ความคิดเป็นเรา อะไรก็เป็นเราเห็นใหม่ เราก็คือเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มันวนอยู่อย่างนั้นละ วนอยู่อย่างนั้น นี่โลกียปัญญา มันเกิดด้วยกิเลส ปัญญาของกิเลส มันวนอยู่อย่างนั้น

แต่พอทำความเข้าใจเห็นใหม่ มันแยกตัวออกจากสังคม มันแยกตัวออกมา จิตกับชั้นแยกออกจากกัน ถ้าจิตกับชั้นแยกออกจากกันนะ มันรู้มันเห็น แม้แต่พอจิตสงบแล้ว มันก็สังเวชแล้ว มันสังเวชของมัน สังเวชจริงๆ นะ สังเวชเพราะอะไร เพราะจิตมันเป็นอิสรภาพชั่วครั้งชั่วคราว

แต่เดิมจิตกับความคิด ทุกอย่างเป็นเรามันหมุนไปหมดเลย มันเหมือนกับเราอยู่ในน้ำ น้ำวนก็วนไปอย่างนั้น แต่เราขึ้นจากน้ำขึ้นมา น้ำก็วนอยู่แต่เราไม่วนไปกับน้ำ นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันสงบขึ้นมาเห็นใหม่ มันเห็นความแตกต่าง มันถึงเกิดความสดสังเวชใจ แต่พอเราแยกออกมาแล้ว เราใช้พิจารณาของเราเห็นใหม่ ฝึกปัญญาๆ ปัญญาถ้ามีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน เพราะกิเลสมันอยู่ที่จิต ความเห็นผิด ความรู้ผิดมันเกิดจากจิตทั้งนั้น พอจิตมันมีกำลังของมันขึ้นมา มันออกพิจารณาของมันเห็นใหม่ พิจารณาในสติปัฏฐาน ๔ นี่ สติปัฏฐาน ๔ มันเกิดตรงนี้! เกิดตรงที่จิตมันพิจารณาของมันใจ

สติปัฏฐาน ๔ ในตำรา ในธรรมวินัยเห็นใหม่ สติปัฏฐาน ๔ นั้นเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ก็อยู่ในตำราเลย มันเป็นตัวหนังสือเลย แต่พอเราใช้ความรู้ลึกลับนึกคิดเห็นใหม่ เราก็บอกเราใช้สติปัฏฐาน ๔ พิจารณากาย พิจารณาเวทนา ใช้

ปัญญาใช้หมดเลย แต่เราเป็นปัญหาอันหนึ่ง มันเป็นโลกใจ เราจะบอกว่ามันเป็นสติปัญญา
ฐาน ๔ ปЛОม! แต่พอจิตมันสงบเข้ามา พอจิตมันออกฝึกหัดใช้ปัญญา ไปเห็นกาย เห็น
จริงๆ

เห็นจริงๆ กับเห็นโดยสัญญาอารมณ์ ที่บอกว่า “เป็นสติปัญญาฐาน ๔” ปฏิบัติโดย
สติปัญญาฐาน ๔ ปЛОมๆ นั้นนะ คิดเอา เห็นเอา รู้เอา โอ้โฮ คุยกันปากเปียกปากแฉะเลย แต่
พอจิตมันสงบขึ้นมา พอไปรู้เห็นของมันขึ้นมา มันสะท้อนใจมากนะ นี่คือผลต่าง

ความผลต่างเห็นใหม่ ผลต่างเพราะอะไร เพราะจิตมันจะเป็นจิตอาชาไนย จิตมัน
จะตามร่องตามรอยครูบาอาจารย์ของเราไป เพราะครูบาอาจารย์ของเราลำบากทุกข์ยาก
มา ครูบาอาจารย์ของเราจะทำหลายกิเลสในหัวใจของท่าน ท่านทำของท่านมา
ฉะนั้นพอท่านทำของท่านมา ท่านถึงถนอมลูกศิษย์ลูกหาใจ

คุณ หลวงปู่มั่นท่านรักนะ ท่านห่วง ให้อภัยนี้ไปอยู่ในป่านี้ ให้อภัยนี้ไปอยู่กับ
เสือ พยายามจะฝึกขึ้นมา ท่านถนอมท่านรักษาต้องให้เหมือนพ่อแม่ให้ลูกเราทำงานเป็น
ให้ลูกเราประสบความสำเร็จ แล้วประสบความสำเร็จมาแล้ว เขาจะยืนอยู่ในสังคมได้

หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์นะ ท่านรักพวกเรา ท่านดูแลพวกเรา ท่านถนอมรักษา
พวกเรา แต่พวกเราบ่นกลัวว่าทุกข์ แต่เวลาพวกแม่ปูมั่นชุก้ามนะ มันบอกไม่ต้องทำอะไร
เลยละ ชุก้ามอย่างเดียว เพราะเราเป็นกรรมฐาน ชุก้ามเพราะมันอยู่ในสังคมกรรมฐาน
กรรมฐานเขารับประกันเราแล้ว

ถ้ามันเป็นสังคมชุก้าม เราจะเสียเวลาของเราเอง เรายิ่งแหละจะเป็นผู้เสีย
ประโยชน์ ผู้เชื่อและผู้ตามไปจะเป็นคนที่เสียประโยชน์เอง แล้วเวลาแก่เฒ่าชราภาพไป
แล้ว ถ้าสำนึกได้มันก็ดีไป ถ้าสำนึกไม่ได้ มันก็จะอยู่ในสังคมแบบนั้น สังคมแบบนั้นมัน
ค้าคอยู่ พอค้าคอยู่ เราไม่กล้าคิดต่างเลยละ แต่ในกาลามสูตรขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าให้คิดต่างตลอดคนนะ ไม่ให้เชื่อสิ่งใดๆ เลย เพราะอะไร เพราะคำว่าเชื่อ
มันเหมือนกับความคิด เราเป็นปัญหาๆ หนึ่ง เราเป็นส่วนของปัญหาด้วยกัน เราก็เชื่อของ
เราอยู่อย่างนั้น

แต่ถ้าเราคิดเห็นใหม่ เราไม่เชื่อ กาลามสูตร เราไม่ใช่ปัญหานี้ๆ นะ มันเป็นอย่าง
 ไร เราจะแก้ไขของเราอย่างไร มันแก้ไขของมัน นี่ถ้าเรามีสติปัญญานะ ของอย่างนี้
 มันเป็นเรื่องของเขาว่าปัญญา มันเป็นเรื่องของอำนาจวาสนานะ อำนาจวาสนา คุณิเวลาคณ
 ที่มีคบอดเห็นใหม่ เราไปพูดขนาดไหน เขาไม่เคยฟังเราหรอก แต่ถ้าวันไหนนะ จิตใจ
 เขาเปิดกว้างนะ เราไม่ต้องพูด เขาคิดได้เองเลยล่ะ พอเขาคิดได้เองเขาจะเสียใจมากสิ่งที่
 เขาทำผิดพลาดมา

เขาจะเสียใจในความผิดพลาดของเขา แต่นั่นเขาเสียใจก็เขาได้คิดของเขา นี่ไง
 เพราะเขาว่าปัญญา ถึงว่าเวลาปัญญามันเกิด อำนาจวาสนามันเกิดมันจะเป็นอย่างนั้น
 ฉะนั้นเวลารื้อสัตว์ขนสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ขนสัตว์
 แต่การรื้อสัตว์ขนสัตว์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “พุทธกิจ ๕”

เข้าบิณฑบาต แล้วดูแลสั่งสอนฆราวาส พอหัวค่ำสั่งสอนพระ เวลา ๔ ทุ่มขึ้นไป
 สั่งสอนเทวดา เล็งญาณ เล็งญาณเสร็จก็ไปบิณฑบาตโปรดสัตว์ นี่พุทธกิจ ๕ จะรื้อสัตว์
 ขนสัตว์นะ ต้องเล็งญาณนะ เล็งญาณว่าจิตใจดวงใดพร้อมและไม่พร้อม ไม่ใช่ว่าจะรู้ได้
 ไปหมด ก็เหมือนกับจิตใจเขาไม่เปิด

ภาชนะที่คว่ำไว้ ฝนตกแดดออกขนาดไหนน้ำมันก็ไม่เข้าภาชนะนั้นหรอก แต่ถ้า
 ภาชนะนั้นหงายขึ้นมา แล้วกว่าจะเทศน์ให้ภาชนะนั้นหงายขึ้นมาเห็นใหม่ ในธรรมของ
 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยอะเยอะไปหมดเลย เวลาใครเปิดใจขึ้นมาแล้ว จะชม
 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากกว่า “เทศน์ว่าการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
 เจ้าเหมือนหงายของที่คว่ำอยู่ หงายหัวใจที่มันปิดอยู่ให้มันหงายขึ้นมา” พอหงายขึ้นมา
 เห็นใหม่ มันก็ได้รับน้ำอมตธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่ไงเวลารื้อสัตว์ขนสัตว์เล็งญาณแล้วนะ แก่จิตมันแก้ยากอย่างนี้ แล้วพอเราจะ
 ประพฤติปฏิบัติ เราจะเอาความจริงกัน มันจะทุกข์ยากใหม่ล่ะ ฉะนั้นเวลามันทุกข์ยาก
 ขึ้นมา เราจะต้องเข้มแข็ง ทุกข์ยากขึ้นมาก็อย่าท้อถอย สัตว์อาชานิยะจะได้อาหารก็ต้อง
 เป็นอาหารพิเศษ จะกินหญ้าก็ต้องกินหญ้าอ่อน จะกินน้ำก็ต้องกินยอคน้ำโน่น ไม่กินน้ำ
 ข้างล่างนี้

ฉะนั้นถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาะ เราทำแล้วเราจะเป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์กับการกระทำ ไม่ใช่ทำให้มันสูญเปล่าไปนะ ทำแล้วมันไม่ได้สิ่งใดติดไม้ติดมือมาเลย แต่เวลาทำติดไม้ติดมือมา หลวงตาท่านพูดประจำ “ศาสนานี้เหมือนห้างสรรพสินค้า ใครเข้าไปแล้วจะหยิบฉวยสิ่งใดมาก็ได้สิ่งนั้น”

ฉะนั้นเวลาหยิบฉวยขึ้นมา ของหนักของมีค่า ราคามันก็สูง ฉะนั้นเราต้องตาถึง ถ้าเราตาไม่ถึง เราจะหยิบฉวย เราพอใจของเรา สิ่งนั้นไม่มีค่าอะไรเลย แต่ถ้าเราตาถึงนะ เราหยิบฉวยนะ สิ่งนั้นมันจะเป็นของมีค่าทั้งนั้นเลย

ชีวิตเราก็เหมือนกัน เราหยิบฉวยอะไรล่ะ ถ้าเราหยิบฉวยสิ่งที่เรารู้สึกนึกคิด เราหยิบฉวยสิ่งที่เราสัมผัสได้ แล้วธรรมที่ละเอียดเรารู้ไม่ได้ เรารู้ไม่ได้เราก็ไม่หยิบฉวยเราก็ต่อต้านด้วย เห็นไหม ฉะนั้นถึงบอกว่าเราพอใจกับความสะดวกสบายของเราไง เราถึงพอใจกับสังคมที่เขาชุก้ามยกหัวชูหางกัน สิ่งที่ยกหัวชูหางมันมีข้อเท็จจริงหรือ? มันมีความจริงหรือ?

แต่ถ้ามีความจริงขึ้นมาะ ความจริงอันนั้นมันไม่ยกหัวชูหางนะ เพราะการยกหัวชูหางมันเรื่องของกิเลสตัณหาความทะยานอยากซัดๆ เลย แต่ถ้าเป็นเรื่องธรรมนะ คำว่าเป็นธรรมเห็นไหม สงบนิ่ง ราบไว้อยู่ในหัวใจ เวลาพระอรหันต์เจ้าเห็นไหม เห็นสิ่งใด ถ้าพูดสิ่งใดไปแล้วกระทบกระเทือน ท่านนิ่งของท่านอยู่ ไร่เรารู้ว่าท่านไม่รู้ๆ นะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดอยู่ในธรรมะเยอะมาก “อย่าดูถูกความนิ่งอยู่ของพระอรหันต์นะ” เพราะพูดออกไปแล้วมันไม่เป็นประโยชน์ มันไม่เป็นประโยชน์อะไรขึ้นมา แต่เราก็ตีปีกกันใหญ่เลยว่าเรามีปัญญา เรารู้ๆ ไร่ตีปีก ไร่ที่รู้ๆ นี้มันรู้อะไร มันไม่รู้ตามความเป็นจริงซักอย่างหนึ่ง

ฉะนั้นเราจะต้องเตือนสติ เพราะเราอยู่ในสังคม ถ้าสังคมนั้นมันทุกข์มันยาก สังคมโบราณของเราะ เราต้องทำกันมาด้วยน้ำพักน้ำแรง เพราะมันไม่มีเทคโนโลยีจะช่วยเหลือภาระของเรา

ในปัจจุบันนี้จะทำสิ่งใดนะ มีแต่เทคโนโลยีทุกอย่างเข้ามารองรับ ฉะนั้นในสังคมกรรมฐานของเราก็เหมือนกัน เมื่อก่อนครูบาอาจารย์ของเราทุกข์ยากขนาดไหน มีใครมา

เหลียวแลเห็นไหม เป็นผ้าจีวร ผ้าจีวรอยู่ในป่า เป็นเศษคน คำว่าเศษคนนะ ยิ่งเศษคนยิ่งดี ยิ่งใครไม่มาย่งยิ่งดี เพราะเราต้องเอาตัวรอด

แต่ในปัจจุบันนี้เห็นไหม ในการประพฤติปฏิบัติ จะต้องให้มีคนมาคอยอุปัฏฐาก อุปถัมภ์อยู่ตลอด มันอุปัฏฐากกันเรื่องอะไร ถ้ามันอุปัฏฐากมันก็คลุกคลี ถ้ามันอุปัฏฐากนะมันก็คลุกคลีกันแล้ว แล้วเวลาคลุกคลีเรานั่งภาวนาเรารู้ใช่ไหม เวลาเรานั่งสมาธิ เราต้องการให้คนมานั่งข้างๆ เราไหม เรานั่งสมาธิของเรา เราใช้ปัญญาของเรา คนเข้ามา มันจะเสียเวลาเราไหม

หลวงตาท่านบอกว่า “เหมือนการเขียนหนังสือ ถ้ามีคนเข้ามาเราต้องหยุดเขียนทันที” เวลาเขียนหนังสือ เขาต้องเขียนด้วยคนเดียว เราต้องเขียนให้ตลอดรอดฝั่ง ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราต้องการความสงบสงัด เราต้องการการกระทำของเรา เราไม่ต้องการให้ใครมาอุปัฏฐากหรือ ถ้าจิตใจเราเข้มแข็งขึ้นมา ไม่ต้องการให้ใครมาอุปัฏฐาก ไม่ต้องการให้ใครมาทุกข่มาร้อน ไม่ต้องการให้ใครมายุ่งเลย

แต่มันก็เป็นเรื่องของน้ำใจเขา ถ้าเขามีน้ำใจของเขา มันเป็นเรื่องบุญกุศลของเขา มันก็ต้องเป็นกาล เป็นเวลา ครูบาอาจารย์ของเราะ ถ้าเป็นธรรม เขามีกาลเขามีเวลาของเขา เพราะบริษัท ๔ ใจ ในเมื่อพวกเราเป็นเจ้าของศาสนา ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเป็นอุบาสก อุบาสิกาใช่ไหม เราก็หวังบุญกุศลของเราก็หวังประพฤติปฏิบัติของเรา มันก็มีกาลมีเวลา

ฉะนั้นถ้ามีกาลมีเวลา เราต้องรู้ เราต้องศึกษา ไปไหนเราต้องศึกษาว่าควรและไม่ควร เวลากรรมฐานของเรา เขาเรียกว่า เคารพในสถานที่ แม้แต่เข้าไปในสถานที่เขา เคารพก่อนแล้วนะ พอเคารพสถานที่เขาจะสงบกิริยาของเขา เสียงก็ให้มันเบาที่สุด การเคลื่อนไหวก็น้อยที่สุด นั่นคือเขาเคารพในสถานที่ เพราะจิตใจของเขาเป็น สัตว์อาชาไนย เขาไม่ใช่พรานชน ถ้าพรานชนไปไหนเห็นไหม เขาต้องมีชื่อเสียง เขากร่างไปหมด

เขาทำให้สิ่งที่ควรจะเป็น ในการประพฤติปฏิบัติ สิ่งนั้นเสียหายไปเลย คุณคน ธาตุของคน ถ้าธาตุเขาเป็นอย่างนี้ เขาอ่อนนุ่มถ่อมตนของเขา เขาไปไหน เขาจะเป็น

ประโยชน์ทั้งนั้น เขาอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพสถานที่ เพราะที่สงบศักดิ์เป็นที่อยู่ของผู้
ทรงศีล

ผู้ทรงศีลคือทำอะไร ผู้ทรงศีลเขานั่งสมาธิภาวนาของเขา ผู้ทรงศีลเขาอยู่ในวิหาร
ธรรมของเขา ผู้ทรงศีลเขาไม่ต้องการการคลุกคลี! ผู้ทรงศีลเขาไม่ต้องการเสียง
กระทบกระเทือน เสียงก็เป็นเสียง แต่ถ้าไปกระทบกระเทือนเห็นใหม่ กระทบกระเทือน
แล้วมันเป็นประโยชน์สิ่งใด พูดถึงถ้าเรามีสติมีปัญญา เรามองพฤติกรรม เรารู้ได้เลยว่า
ใคร! เป็นแม่ปู ใคร! เป็นสัตว์อาชาไนย

ถ้าเป็นแม่ปู มันเหยียบมันคร่อม มันทำอะไรไม่ได้เลย แต่คร่อมธรรมและวินัยไป
แล้วจะทำสิ่งใดไม่มีความเป็นเนื้อเป็นน้ำ เป็นประโยชน์กับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเลย แล้ว
เราทำอย่างนั้นมันจะเสียหายเสียโอกาสกับชีวิตของเรา

แต่ถ้าเราทำตามจริงเห็นใหม่ ตามจริง ตามครูบาอาจารย์ ตามสัตว์อาชาไนย ทุกข์!
ทุกข์ทั้งนั้น.. ทุกข์เพื่อจะพ้นจากทุกข์.. ถ้าไม่ทุกข์ไม่ลำบาก ไม่ทุกข์ไม่ตามความเป็นจริง
มันจะไม่ได้ของจริงมาให้พวกเราได้เชยชม ถ้าเราไม่ทำความจริงขึ้นมา เราจะไม่ได้ความ
จริงเลย ถ้าเราจะทำความจริง เราได้ความจริงมาเพื่อประโยชน์กับเรานะ

ฉะนั้นสิ่งที่แสดงธรรมนี้แสดงธรรมให้เราเปิดกว้าง ให้หูตาสว่าง ให้คิดแยกแยะ
คูสิเวลาโลกเขาโง่กัน เขาอ้อฉลาดกันเห็นใหม่ เราจะรู้ตามทันเขาไม่ได้เลย เพราะเรามี
ปัญญาอ่อนค้อย เราถึงเป็นเหยื่อของเขา

แต่ในการประพฤติปฏิบัติเรา ในการปฏิบัติของเราเห็นใหม่ เราจะต้องมีสติ แล้ว
ถ้าเราไม่เป็นเหยื่อของเรา คือเราไม่เชื่อคนง่าย เราไม่หวังสุขเอาเผากิน ถ้าเราหวังสุขเอา
เผากิน อยากได้มรรคได้ผล ด้วยความสะดวกด้วยความสบาย อยากได้มรรคได้ผลด้วย
การรับรองด้วยการค้าประกัน ด้วยการให้คนเชิดชู เราอยากได้มรรคได้ผลด้วยการเชิดชู
เราไม่ได้อยากได้มรรคได้ผลด้วยเนื้อหาสาระ ด้วยการประพฤติปฏิบัติ ด้วยข้อเท็จจริงที่
เราเป็นคนหาบเหงื่อต่างน้ำ แลกมาด้วยมรรคญาณของเรา

เราจะเกิดมรรคญาณ เกิดจากสติ เกิดจากปัญญา เกิดจากการกระทำ เกิดจากการ
อาบเหงื่อต่างน้ำ ด้วยการขยันหมั่นเพียร ด้วยการนั่งสมาธิภาวนา เกิดจากสัจจะความเป็น

จริง เราปรารถนาสิ่งนี้ต่างหากไม่ใช่หรือ? เราต้องการความจริงเพื่อเป็นสมบัติของเรา
จริงๆ ตายแล้วมันจะได้มีอริยทรัพย์ไปกับจิตของเรา ไม่ใช่เราจะได้มรรคได้ผลด้วยการ
เชิดชู ด้วยการรับรอง ด้วยความเห็นของคนอื่น แล้วเราจะตายเปล่า! ตายฟรี! ตายโดยที่
ไม่มีสิ่งใดติดมือไปเลย เอวัง